

Gátlisti fyrir grunnskóla til að verða trans-vænnir

Skólinn

- Regluleg [fræðsla](#) fyrir starfsfólk um trans börn og annað hinsegin fólk.
- Árleg [fræðsla](#) fyrir nemendur um trans börn og annað hinsegin fólk (helst frá 1. bekk).
- Forsjáraðilar geta sótt um breytingu á skráðu kyni og nafni barns hjá Þjóðskrá. Ef það er ótímabært má breyta nafni barnsins (ef það notar valnafn) í Mentor. Það er gert með því að senda póst á radgjafar@infomentor.is. Slíkt þarf að endurtaka í byrjun hvers árs (janúar) til þess að koma í veg fyrir að árleg uppfærsla Mentors færi þjóðskrárnafnið aftur í kerfið.
- Útbúðu eyðublöð og aðrar skráningar sem skólinn útbýr sjálfur þannig að forsjáraðilar og/eða börn geti valið kyn og fornafn við hæfi.
- Tryggðu aðgang að kynhlutlausum salernum og búningaöstöðu.
- Nefndu þá hópa eða breytur sem þarf sérstaklega að huga að í eineltisstefnu skólans, t.d. hinsegin, trans börn.
- Tryggðu að nemendur séu öruggir í öllum aðstæðum og rýmum skólans. Ef svo er ekki þarf að skoða hvað veldur óörygginu og ráðast í breytingar, t.d. á skipulagi skólans, hegðun starfsfólks/nemenda eða námsefni.
- Ræddu við foreldrahópinn um leiðir til þess að bjóða í afmæli án þess að styðjast við kynjaskiptingu, t.d. afmælishópar (t.d. út frá stafrófi, afmælisdögum). Um leið má hvetja forsjáraðila að bjóða öllum bekknum í afmæli ef hægt er og jafnvel að 2-3 nemendur haldi afmæli saman og bjóði öllum bekknum.

Trans barnið

- Farið í gegnum [stuðningsáætlun fyrir trans nemendur](#) með trans barninu, forsjáraðilum þess og aðilum skólans.
- Mikilvægt er að styðja við kyntjáningu barna og veita þeim frelsi til þess að tjá kynvitund sína.
- Mikilvægt er að virða nafnaval nemenda og kynna það fyrir öðrum nemendum og starfsfólki skólans.
- Mikilvægt er að temja sér notkun á þeim fornöfnum sem svara kynvitund nemenda ([hann, hún, hán, o.s.fr.](#)).
- Mikilvægt er að vera vakandi fyrir því að trans börn eru viðkvæmur hópur í samfélaginu og eiga meiri hættu á því að verða fyrir ofbeldi vegna kynvitundar og kyntjáningar sinnar en önnur börn, bæði á heimilum sínum og annars staðar. Ef grunur vaknar um að barnið sé að verða fyrir ofbeldi (t.d. tilfinningalegt, líkamlegt, vanræksla) skal skólinn tilkynna til Barnaverndar.
- Þegar trans barn skiptir um skóla er gott er að eiga upplýsingafund með starfsfólkinu sem kemur til með að vinna með því. Þannig má tryggja að nýr skóli sé upplýstur og komi til móts við þarfir barnsins.

Kennslustofan

- Kynntu þér hvað [tvíhyggjukynjakerfið](#) er og áhrif þess á trans nemendur jafnt sem síis nemendur.
- Forðastu að kynja hópinn: Talaðu frekar um nemendur, börn eða krakka en um stelpur og stráka.
- Forðastu að skipta hópnum eftir kyni. Notaðu frekar t.d. borðaskipan, stafrófið, uppáhalds mat, sokkalit o.s.fr. Þetta á einnig við í íþróttakennslu.
- Gott er að hvetja nemendur til þess að tengjast í gegnum aðra þætti en kyn, t.d. eftir áhugamálum.
- Forðastu að gera ráð fyrir ákveðinni hegðun frá nemendum sem byggjast á kyni þeirra, t.d. að stelpurnar vilji læra dans eða að strákarnir læri stærðfræði betur þegar dæmin eru um fótbolta.
- Vertu tilbúin/n/ð að taka á [stöðluðum hugmyndum um kyn](#) þegar þær birtast hjá nemendum (og öðrum), t.d. „þetta er svo stelpulegt“, „af hverju er hún með stutt hár?“.
- Settu stefnu um núllþol gagnvart neikvæðri og niðurlægjandi notkun á [hugtökum sem tengjast trans \(og öðru hinsegin\) fólki](#). Ræddu áhrif slíkrar orðanotkunar og leiðir til þess að nemendur geti stutt við bakið á þeim sem verða fyrir slíku.
- Gott er að útbúa plagg eða samkomulag með nemendum sem gengur út á að fagna fjölbreytileika og tekur á stríðni og einelti. T.d. Við uppnefnum ekki, það geta allir leikið sér með dúkkur, við virðum ólíka menningu, við eigum alls konar fjölskyldur. „Öll börn geta... (dansað, eldað, verið með sítt hár, lært stærðfræði, skapað list...)“
- Góð æfing í íslenskukennslu er að fjalla um [fornafnið hán og/eða önnur kynhlutlaus fornöfn](#).
- Hægt er að nýta ótal [margar bækur og annað efni](#) um kyn, trans og önnur hinsegin málefni í enskukennslu.
- Fáðu nemendur til þess að horfa gagnrýnum augum á staðlaðar hugmyndir um kyn sem birtast t.d. í auglýsingum, sjónvarpsþáttum o.fl.
- Hugaðu að fjölbreytileika og því að fara út fyrir kynjanorm þegar þú notar/sýnir myndir af fólki og bjóddu þannig nemendum upp á fjölbreyttar fyrirmyndir sem brjóta upp staðlaðar hugmyndir um kynin, afrek þeirra, útlit, hegðun og tilfinningar.

